

CAPUT XV.

De scorbuto.

Pag. 135. l. 12. *A foedis in ore cruribusque ulceribus.*] Haud bene sapere dicatur ille medicus, qui, morbo jam ad medium prope-
rante, tum primum advenientis signa suspicari se fatagit. Certò nimis sero est sapere, cum per moras adeo invaluerit malum; ut jam lippis & tonforibus notum se palam fecerit.

Scorbutica autem humani corporis constitutio multo citius adeste indicatur, & proditur habitu corporis, qui calorem, naturali paulò fed certo majorem, exhibet; atque variationes Caeli, quoad calorem & frigus, aliis citius percipit, iisque magis afficitur; pulsu frequenti, & saepissime debili, & cutis, siccitate plerumque conjuncto; membrorum quasi defatigatorum, & musculorum quasi lassatorum gravitate, sine ulla patenti ratione; impotentia, spontaneâ, artuum doloribus, lancinantibus, nunc vagis, nunc veluti a contusione fixis; & nisi alia etiam adfuerit causa, ut plurimum sine tumore; somno difficili, inquieto, qui ad vires vitales & animales reficiendas parum conducit.

His autem, ingravescente adhuc morbo, se accedunt linguae sordities, orisque factor, giviva-

givarum laxitas cruenta, saniosa, urina cito putrescens, sanguis ex venis missus floridus, tenuis, minus cohaerens, maculae rosei, flavi, fusci, lividique coloris circa artus praecipue erumpentes.

Pro horum symptomatum varietate & gradu, humorum acrimonia calida, frigidave, simul & crassitudo sese innotescunt; & proinde prava ex hoc morbo provenientia mala remediis humectantibus, aperientibus, plus minusve refrigerantibus, non uno atque constanti modo, sed copiâ alia atque aliâ fociandis depellere oportet.

Attamen verbum amplius addere, ut mihi videtur, vix aut ne vix quidem locus est. Quicumque enim intima hujus morbi proteiformis penetralia adire optet; consulat inprimis admirandi illius viri, olim medicinae professoris *Hermanni Boerhaave Aphorismos*, nunquam satis in honore habendos; nec non & *Commentaria eruditissima quadripartita à celeberrimo & fidissimo eorum Interprete Barono Van Swieten* (*) edita; utpote doctissimis his scriptis omnia, quae ad hujus morbi historiam, denique

(*) Ne Lectori ex iis, quae hic scripta inveniuntur in cujusdam culpae suspensionem venire; hoc loco aequo jure admonendum est, mensem jam secundum actum fuisse ex illo, quo hasce notationes in typographi potestatem tradideram, cum primum ad Britannos de Baroni van Swieten morte, nec non & ejus commentariorum tomo quinto, tum demum in publicum emissuro; perlata erat fama. *Additam. Auct.*

que causas, indolem, symptomata, denique & medendi rationem, variis suis gradibus maxime accomodatam, pertinere queant, adeo perspicue, adeo accurate recensentur; ut ea decies legisse, imo & decies adhuc renovasse opus, non minus utile quam dulce Lectori fore, expertus affirmare in me suscipiam,

Pag. 138, l. 26. *Dissolventur.*] Omnes enim humani corporis humores postquam putridi evadunt, ad alcalinorum classem referri possunt & debent; unde inflammationes, suppurationes, dolores acerrimos, imo gangraenas & sphacelos inducendo, hujusmodi aegris exitiale tandem nascitur malum.

